Pestprotocol De Expeditie

Iedereen doet er toe!

Pesten op school: Hoe ga je er mee om?

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat we onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Wat kunnen we als school (leerkrachten, kinderen en ouders) doen om het pesten te voorkomen en te bestrijden?

Begripsomschrijvingen

De verschillen tussen plagen en pesten zijn als volgt.
Bij pesten:

- is er sprake van een zekere systematiek of regelmaat en van een ongelijke machtsverhouding;
- is de pester de spreekwoordelijke winnaar en de gepeste de verliezer.
- mag de gepeste niet (meer) voor zichzelf opkomen en loopt het blijvende lichamelijke en/of geestelijke schade op.

Bij plagen daarentegen:

- is er sprake van incidenten en van een gelijke machtsverhouding;
- is er geen winnaar of verliezer;
- is de geplaagde in staat zichzelf te verdedigen en loopt het geen (blijvende) lichamelijk en/of geestelijke schade op.

Om deze begrippen te verduidelijken wordt hieronder een aantal voorbeelden gegeven van pestgedrag.

Verbaal

- Vernederen:”Haal jij de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen”.
- Schelden/schreeuwen:”Viespeuk, etterbak, mietje” enz.
- Dreigen:”Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je”.
- Belachelijk maken,: uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz)
- Gemene briefjes/e-mails/sms etc. schrijven.

Fysiek

- Trekken en duwen of zelfs spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie / chantage

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie

- Steun zoeken bij andere kinderen zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke spelletjes.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.
- Buitensluiten op basis van bijv. kleding.

Stelen of vernielen van bezittingen

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen.

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de omgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij dit echte pestgedrag zien we ook meestal de onderstaande rolverdeling terug bij een aantal betrokkenen.

De betrokkenen

Het gepeste kind:
Sommige kinderen hebben een grotere kans om gepest te worden dan anderen.
Dat kan komen door uiterlijke kenmerken maar het heeft vaker te maken met vertoond gedrag, wijze waarop gevoelens worden beleefd en de manier waarop dat geuit wordt.
Kinderen die gepest worden doen vaak andere dingen dan de meeste leeftijdgenoten in hun omgeving. Ze spelen een ander instrument, doen aan een andere sport of zitten op een ander clubje. Ze zijn goed in vakgebieden of juist niet goed.

Er zijn helaas aanleidingen genoeg om door anderen gepest te worden mits de pester daar de kans voor krijgt. Als er sprake is van een onveilige situatie kan een pester zich manifesteren en zich daarin ook nog verder ontwikkelen.

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun kwelgeesten. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt waar het zonder hulp zeker niet uitkomt.

De pesters
Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen.
Je eerste indruk van pesters is, dat ze populair zijn in een klas, maar dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn.
Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en krijgen ze andere kinderen mee bij het gedrag naar een gepeste. Pesters hebben ook feilloos in de gaten welke kinderen gemakkelijk aan te pakken zijn.
De potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: je bent voor of je bent tegen me. Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijk omgeving van pester of gepeste.
Alles is immers beter dan door de “machtige pester” zelf gepest te worden. De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid uit. Ze overtreden (bewust) regels en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelf bevestigend.

Het komt ook regelmatig voor dat een pestkop een kind is dat in een andere situatie zelf gepest is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een kind zichzelf bijv. in een andere omgeving een andere rol aannemen en zich vervolgens als pester opstellen en manifesteren.

De meelopers en de stille groep
De meeste kinderen zijn niet direct actief betrokken bij pesten. Sommige kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde “meelopers”. Andere kinderen lopen niet mee, maar zeggen ook geen “STOP”. Er zijn ook kinderen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn kinderen die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe omgeving.

Het specifiek kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf gepest te worden. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

Als kinderen actiever gaan mee pesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met het pesten wordt aangericht.

In de praktijk

Bij het gepeste kind
Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan.
Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag.
Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als represaille kan er in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester
De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd en hij wil ten koste van alles deze macht behouden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht, als het gepeste kind, bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Zij zijn vaak onmachtig in het hanteren van de juiste sociale vaardigheden.

In de directe kindomgeving
Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het gepeste kind door actief te helpen.
Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Uitgangspunten bij ons pestprotocol

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: kinderen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders.
- De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt. Regels en/of wensen worden samen met de kinderen vastgesteld.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van de vertrouwenspersoon van onze school nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
- Dit pestprotocol wordt door het hele team, de oudervereniging en de MR onderschreven en ook alle ouders ter inzage aangeboden.

Hoe willen wij daar op De Expeditie mee omgaan?

Stap 1
Kinderen proberen er eerst zelf (samen) uit te komen.

Stap 2
Op het moment dat een van de kinderen (pester, de gepeste, meeloper of stille omstander) er niet uitkomt, heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen. Indien er sprake is van pesten, wordt dit niet gezien als klikken.
De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Stap 3
Als pesten herhaaldelijk optreedt moet de leerkracht, i.s.m. de ouders, duidelijk stelling in nemen.

Stap 4

Kinderen die onze wensen negeren of regels overtreden, krijgen van de leerkracht een ingevuld formulier (LOOG; Leerlingformulier Over Ongewenst Gedrag). Het kind brengt het formulier zelf naar de directeur. De directeur houdt een “indringend” gesprek en vervolgafspraken (in samenspraak met de leerkracht) worden gemaakt.

Stap 5
Na de tweede LOOG-kaart (met betrekking tot pesten) wordt contact gezocht met de ouders. Hiermee worden afspraken gemaakt om herhaling te voorkomen.

Stap 6
Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Stap 7
In uiterste gevallen kan een kind geschorst of verwijderd worden. Dit moet altijd in overleg met directie, ouders, bestuur en inspectie.

Begeleiding

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doe hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel erg boos worden is vaak een reactie die een pester wil uitlokken: de leerling inlaten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van een leerling benadrukken.
- Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen. Hiermee plaats je het kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs toe kan nemen.

Begeleiding van de pester

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (de baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel. Corrigeren als het kind wel pest – belonen als het kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; jeugdgezondheidzorg; huisarts; GGD.

Adviezen aan ouders van onze school

Ouders van gepeste kinderen

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met ouder van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of het aansluiten bij een club/vereniging.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van de pesters

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport of het aansluiten bij een club/vereniging.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.